

AS RELACIONS LABORAIS NA COOPERATIVA*

Bieito SANTOS

Parroquia de San Francisco Javier, de Teis

Reflexiónase sobre a pertinencia do espírito cooperativo con referencia a varias experiencias.

O que aquí se expón parte dunha experiencia e tamén dunha reflexión sobre o que poden e deben se-las relacións laborais nunha cooperativa. Son consciente da complexidade do tema e, polo tanto, das carencias á hora de querer abarca-lo amplo campo das relacións laborais na vivencia do cooperativismo. Con todo, espero que amiña experiencia-reflexión resulte un aporte positivo.

1. Marco no que se encadran as relacións laborais

A cooperativa nace dunha necesidade e dun convencemento. Convencemento de que os bens da terra, incluído o traballo e o froito do traballo, son destinados para todos. A cooperativa é igualmente froito dunha decisión que se expresa dicindo por exemplo: “xuntos podemos facelo” ou “xuntos podemos andar ese camiño”. Hai unha suma inicial de seguridade e confianza.

A xestación dunha cooperativa introduce na conciencia social e persoal dos seus membros o dinamismo que abre a compartir, e agranda a capacidade de acollida e comprensión mutuas nos promotores desa tarefa.

O cooperativismo é un fenómeno complexo, non espontáneo e, polo mesmo, sempre novidoso. O traballo na unidade familiar, e moito máis na empresa, ten unha ordenación piramidal, atense a unhas normas dadas, os centros de decisión personalízanse en determinados individuos. No cooperativismo, en cambio, dáse un horizontalismo, unha aproximación á igualdade. Cada membro do grupo ten unha parte alícuota nas decisións que tomar. A responsabilidade repártese e non é exluínte como ocorre na empresa.

* Recibida en Abril de 1.989

As relacións laborais dunha cooperativa van vir reflexadas que alí se vive.

Eu diría que as relacións laborais son a materia máis importante dos cooperativistas. Son o froito das relacións humanas dos individuos. As relacións laborais configúranse nunha etapa previa ou de posta en marcha e vanse completando e enriquecendo en virtude dun reto inicial e por medio da mesma praxe cooperativa.

A previsión e o afán de mellora global, que pesa desde un comezo no quefacer dos cooperativistas, van estar condicionando e estimulando unhas relacións laborais nunha liña constructiva.

O marco legal: estatutos, regulamentos, etc., axudan desde o seu ángulo ás relacións laborais, de aí a necesidade de coidalos neste aspecto.

No comezo o campo das relacións laborais é máis intuído que explicitado pero, en calquera caso, adivíñase como o termómetro de todo o proceso da organización e vai decidir en boa maneira na posta en marcha, na súa evolución e, mesmo, na súa transformación ou desaparición.

2. Contidos posibles das relacións laborais

As relacións laborais son a espiña dorsal dunha cooperativa.

Os cooperativistas son conscientes da súa ruptura con formas tradicionais de traballo. Son persoas entusiastas e activas que cren que coa súa unión poden acadar os fins perseguidos. Ó mesmo tempo sábense testemuñas dunha economía sen opresión e explotación.

A opción tomada polos cooperativistas non é un mal menor, un camiño obrigado polas circunstancias, pola historia, tal como se pode percibir desde fóra. É unha posibilidade de desenvolvemento que se asumen en común e se protagoniza por igual.

As relacións laborais en parte veñen marcadas por esa filosofía compartida, en parte por unha práctica que se revisa e se corrixe constantemente.

O realismo e a paciencia son componentes importantes tanto nas actitudes particulares coma con respecto ó fin común pretendido polo colectivo.

Unhas relacións laborais sás comportan unha disposición ó sacrificio e á xenerosidade.

É necesaria a corresponsabilidade en todo aquilo que o cooperativista implica na cooperativa polo feito de participar: decisións, riscos, temores, bens particulares, temores e tensións familiares.

Dentro do posible as decisións debíanse tomar por consenso. Isto leva consigo, se non quere ser traumático, un sentido de diálogo, unha boa disposición para o debate e unha paciente acollida a tódalas opinións.

Nas cooperativas de certo volume delegación mediante o Consello Rector, a Xerencia, etc., pode vir esixida por unha operatividade. En calquera caso a plena parti-

cipación debe transparentarse e plasmarse maneiras posibles.

En canto á organización cooperativa hai unha gran similitude coa empresa normal. De aí que o coidado dos bens, os ritmos de traballo, a produtividade, calidade e competitividade teñen que ser algo moi asumido e, en ningún caso, converterse en motivo e fricción.

Isto último virá facilitado pola participación directa na organización e planificación do traballo, e nunha responsabilización sectorial que se respeta, se estimula e se complementa.

A prontitude á colaboración non se parece en nada ó afán de sobresaír nun traballo individual, que marca distancias e crea incomodidades no colectivo, ou nun sector de trabaladores.

Certos cargos ou responsabilidades deben ser vistos non como privilexios, senón como un servizo específico necesario para o conxunto e que, ademais, trata de aparecer como tal.

Tanto no traballo coma na súa planificación o posible afán de persuadir e convencer debe ceder ó simple comunicar e razoar.

É necesario tamén partir da valoración positiva e da estima do compañeiro cooperativista.

Hai que practica-lo louvar e o estimular.

É moi importante a existencia no grupo de persoas que fagan a función de harmonizar e destaca-los puntos de coincidencia por enriba das diverxencias. O papel de colchón é imprescindible para parar unha serie de “golpes” que se producen en momentos dados na marcha dunha cooperativa.

3. Circunstancias e condicionamentos que hai que ter en conta pola súa incidencia nas relacións laborais

A formación e a aprendizaxe. Un cooperativista non pode vivir do traballo e para o traballo. Necesita sempre unha maior información, unha aprendizaxe que o vaia perfeccionando, unha preparación técnica noutros campos vencellados ó seu traballo. Ten que dar tempo.

A seguridade e a hixiene son capítulos importantes. Debe facilita-lo traballo mediante investimentos e debe dispoñer dos medios necesario para a hixiene persoal e ambiental.

Os retornos e beneficios sociais deben estar contemplados e fomentados claramente para darlle á cooperativa esa proxección e sentido colectivo que verdadeiramente encerra.

As posibles axudas externas: económicas, legais, financeiras, o mesmo que todo tipo de infraestruturas e vías de comunicación, non poden ser unha preocupación allea á cooperativa e ós cooperativistas.

4. Perigos que hai que ter en conta

O máis importante é o afán de lucro, de resarcirse dos esforzos investidos, o intento de pasar factura do acerto organizativo e rematar transformándose nunha empresa máis na que o lucro volve poñerse na cúspide da pirámide.

5. Conclusión

O movemento cooperativo é creativo, personalizador. E un bo sistema para mellorar social, cultural e economicamente.

O cooperativismo saca da probeza moral mediante unhas relacións laborais e humans gratificantes e personalizadoras.

A modernización como meta encontra no coopeativismo unha axuda inestimable.

SUMMARY Reflections are made about the pertinence of the cooperative spirit with reference to several experiences.